

INDEKS OTVORENOSTI PARLAMENTA SRBIJA I REGION (skraćena verzija)

Januar 2016.

SADRŽAJ:

1. METODOLOGIJA

2. OTVORENOST PARLAMENATA U REGIONU

2.1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

**2.2. TRANSPARENTNOST INFORMACIJA O RADU
PARLAMENATA**

2.3. PROMOVISANJE KULTURE OTVORENOSTI PARLAMENATA

2.4. DOSTUPNOST INFORMACIJA O RADU PARLAMENATA

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

3.1. PREPORUKE

Cilj istraživanja “*Indeks otvorenost parlamenata u Srbiji i regionu*” je da utvrdi stepen otvorenosti parlamenata u Srbiji i zemljama regiona. Istraživanje se sprovodi drugu godinu za redom. Jedan od ciljeva istraživanja jeste i da kroz kreiranje konkretnih preporuka parlamentima u Srbiji i regionu pomogne da unaprede svoj rad i parlament učine otvorenijim za javnost.

Istraživanje je zasnovano na proveri primene kriterijuma o otvorenosti parlamenata sadržanih u međunarodnoj *Deklaraciji o otvorenosti parlamenata*. Kako bi utvrdili da li su parlamenti napravili napredak u pogledu transparentnosti i otvorenosti svoga rada u periodu od godinu dana, drugu godinu za redom Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost (CRTA) u okviru inicijative Otvoreni parlament sproveo je istraživanje o stepenu otvorenosti parlamenata u regionu. Istraživanje je sprovedeno u oktobru i novembru 2015. godine i obuhvatilo je parlamente u *Srbiji, Hrvatskoj, Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Makedoniji*.

Istraživanjem su obuhvaćeni parlamenti Srbije, Crne Gore, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Albanije. Sve navedene zemlje su pristupile [Partnerstvu za otvorenu upravu \(Open Government Partnership - OGP\)](#), multilateralnoj inicijativi koja ima za cilj da obezbedi podršku vladama u oblastima kao što su javnost rada, saradnja sa organizacijama civilnog društva, borba protiv korupcije i upotreba novih tehnologija. Pritupajuću ovoj inicijativi, zemlje članice su se obavezale na principe transparentnosti, otvorenosti i odgovornosti.

Takođe, parlamenti Srbije, Crne Gore, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Albanije aktivni su u okviru posebne Radne grupe Partnerstva za otvorenu upravu pod nazivom [Radna grupa za zakonodavnu otvorenost \(Legislative Openness Working Group\)](#).

Kao jedan od osnovnih dokumenta na kojima se zasniva rad ove Radne grupe jeste [Deklaracija o otvorenosti parlamenata](#). U septembru 2012. godine, mreža organizacija civilnog društva koje prate rad parlamenata (Parlamentarna monitoring organizacija ili PMO) usvojila je Deklaraciju, koju sada podržava više od 160 organizacija iz 82 zemlje. Deklaracija je doprinela kvalitetu rasprave između civilnog društva i parlamenta o otvaranju podataka o radu parlamenta i unapredila saradnju između civilnog društva i parlamenata u velikom broju zemalja.

Parlamenti širom sveta usvajaju Deklaraciju o otvorenosti parlamenata i na taj način nedvosmisleno izražavaju posvećnost principima transparentnosti i otvorenosti u radu institucija.

1. METODOLOGIJA

U odnosu na prethodno istraživanje 2014. godine, tri seta kategorija kreiranih na osnovu principa koji su ustanovljeni u okviru međunarodne Deklaracije o otvorenosti parlamenata dodatno su unapređeni i dodatno razloženi u cilju znatno detaljnijeg sagledavanja stepena otvorenosti parlamenata. Iz tog razloga, metodološki nije moguće porediti istraživanje rađeno 2014. sa istraživanjem koje je sprovedeno 2015. godine.

Stepen otvorenosti parlamenata u regionu 2015. godine meren je kroz 123 indikatora koji su podeljeni u tri kategorije:

- ✓ *transparentnost informacija o radu parlamenata,*
- ✓ *promovisanje kulture otvorenosti parlamenata,*
- ✓ *dostupnost informacija o radu parlamenata.*

Prva kategorija odnosi se na osiguravanje **transparentnosti informacija o radu parlamenata**. Pod pojmom transparentnost informacija o radu parlamenata podrazumeva se usvajanje politika koje osiguravaju proaktivno objavljivanje informacija o radu parlamenta i periodično vršenje pregleda tih informacija, kako bi se mogle iskoristiti neke nove dobre prakse.¹ U okviru istraživanja ova kategorija sadrži **72 indikatora**, koji se odnose na objavljivanje informacija o ulogama/nadležnostima parlamenata, internim i administrativnim pravilima i procedurama, dokumentima kojima se uređuju ti odnosi, osnovim budžetskim informacijama, detaljne podatke o narodnim poslanicima/cama, njihovoj imovini, informacije o plenarnim sednicama, sednicama odbora, dokumentima nastalim u njihovom radu.

Druga kategorija usmerena je na **promovisanje kulture otvorenosti parlamenata**. Pod terminom otvorenost parlamenata podrazumeva se da informacije o radu parlamenta pripadaju javnosti.² Da bi se obezbedila kultura parlamentarne otvorenosti, parlamenti treba da donesu mere kojima će obezbediti aktivno učešće građana i organizacija civilnog društva. Parlamenti takođe treba da saraduju sa civilnim društvom i građanima kako bi se osiguralo da parlamentarne informacije budu potpune, tačne i pravovremene. Ova kategorija u okviru istraživanja sadrži **30 indikatora** koji se odnose na javnost rada parlamenata, službe za odnose sa javnošću, edukaciju građana, saradnju sa civilnim sektorom, uspostavljanje mehanizma poslaničkih kancelarija, aktivnosti parlamenta na društvenim mrežama u cilju direktne komunikacije sa građanima.

Treća kategorija u okviru istraživanja jeste **dostupnost informacija o radu parlamenata i sadrži ukupno 21 indikator**. Dostupnost informacija podrazumeva da će parlamenti omogućiti da informacije budu dostupne svim građanima bez diskriminacije, preko više kanala informisanja, uključujući lično neposredno posmatranje, štampane medije, radio i emitovanja uživo ili po zahtevu na internetu. Prisustvo u parlamentu će biti omogućeno svim građanima uz ograničenja u vezi sa kretanjem i bezbednošću, sa jasno definisanim i javno dostupnim politikama koje omogućavaju pristup medijima i posmatračima. Informacije o radu parlamenta će takođe biti besplatne, na svim zvaničnim i službenim jezicima, i preko sredstava kao što su izveštaji na jednostavnom jeziku, što će omogućiti da informacije budu razumljive široj populaciji.³

---

¹ Deklaracija o otvorenosti parlamenata, <http://www.otvoreniparlament.rs/deklaracija-o-otvorenosti-parlamenata/>, pristupljeno 20.11.2015.

² Deklaracija o otvorenosti parlamenata, <http://www.otvoreniparlament.rs/deklaracija-o-otvorenosti-parlamenata/>, pristupljeno 20.11.2015.

³ Deklaracija o otvorenosti parlamenata, <http://www.otvoreniparlament.rs/deklaracija-o-otvorenosti-parlamenata/>, pristupljeno 20.11.2015.

Izvori podataka

Istraživanje je rađeno uvidom u zvanične internet stranice parlamenata ([Narodna skupština Republike Srbije](#), [Hrvatski sabor](#), [Skupština Crne Gore](#), [Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine](#), [Skupština Republike Makedonije](#), [Skupština Republike Albanije](#)), kao i kroz analizu dokumenata (Poslovnik o radu, Informator o radu, budžet itd).

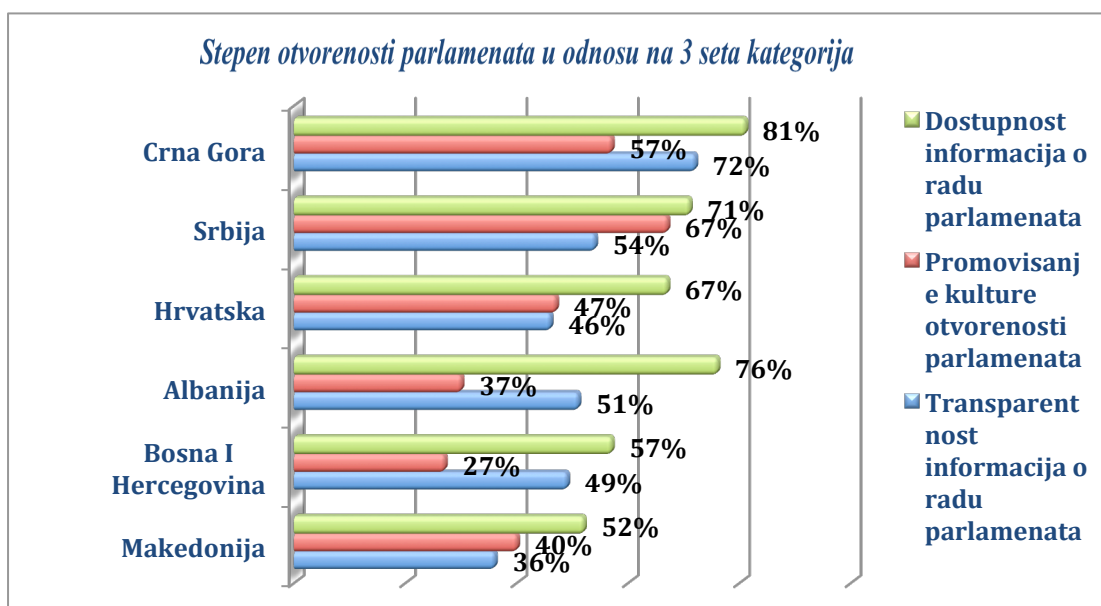
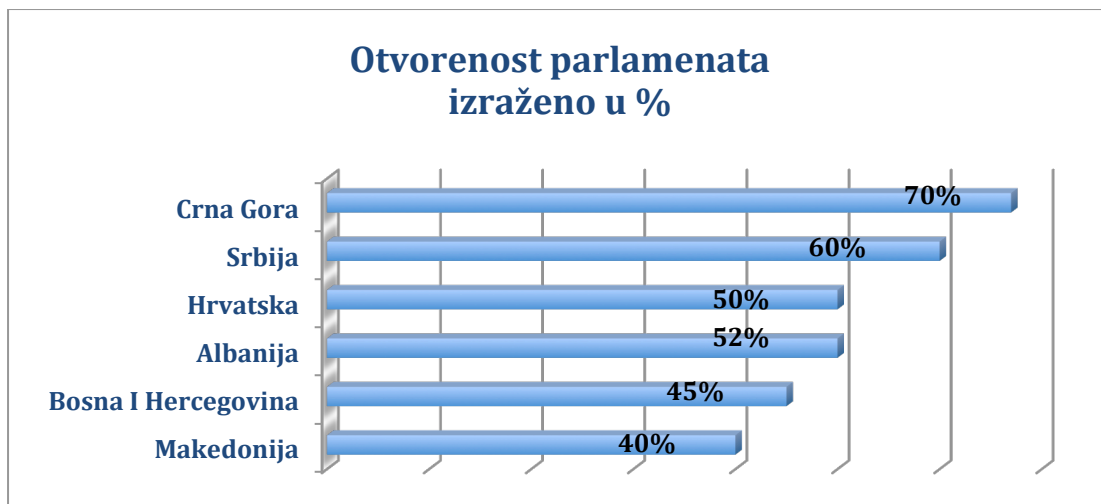
Primenjena istraživačka metodologija merila je stepen otvorenosti parlamenata na osnovu samog postojanja određenih propisa, procedura i mehanizama. Metodologija nije obuhvatila kvalitativno merenje odnosno merenje efikasnosti tih propisa, procedura i mehanizama.

S obzirom na metodologiju rada, istraživači su otvoreni da zajedno sa parlamentima pojedinačno unaprede istraživanje uvidom u dodatnu dokumentaciju i prakse. Preporuke koje su proizašle na osnovu rezultata istraživanja treba da posluže svim parlamentima da preduzmu konkretne korake u cilju unapređenja transparentnosti i otvorenosti svoga rada.

2. OTVORENOST PARLAMENATA U REGIONU

2.1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

- ✓ Rezultati istraživanja pokazuju da, kao i prethodne godine, najveći broj indikatora ispunjava **Parlament Republike Crne Gore**, sa pozitivno ocenjenih **86 indikatora** od ukupno 123 (70% ispunjenih indikatora). Zatim sledi **Parlament Republike Srbije** sa ispunjena **74 indikatora** (60% ispunjenih indikatora). Na trećem mestu je **Parlament Republike Albanije** sa **64 ispunjena indikatora (52%)**. Sledi **Hrvatski Sabor** sa **61 ispunjenim indikatorom** (50% ispunjenih indikatora). Zatim **Parlamentarna skupština Federacije Bosne i Hercegovine** sa **55 pozitivno ocenjenih indikatora** (45%) i **Parlament Republike Makedonije** sa **49 ispunjenih indikatora** (40% ispunjenih indikatora);
- ✓ Dok je većina parlamenta značajno unapredila transparentnost u pogledu dostupnosti podataka sa plenarnih sednica, većina podataka i dokumenata sa sednica odbora nije dostupna;
- ✓ Dokumenta objavljena na zvaničnim internet stranicama parlamenata koji su bili predmet istraživanja nisu objavljena u mašinski čitljivim formatima, što onemogućava njihovu dalju upotrebu i obradu. Pod mašinski čitljivim formatima podrazumevaju se formati koje računari mogu direktno da obrađuju, poput XML, CSV, JSON ili Excel formata.

2.2. TRANSPARENTNOST INFORMACIJA O RADU PARLAMENATA

Prva kategorija indikatora obuhvata pitanje transparentnosti informacija o radu parlamenata, i sastoji se od **72 indikatora** koji se odnose na objavljivanje podataka u vezi sa funkcijama parlamenata, poslanicima, procedurama i propisima u parlamentima, svim poslovima i dokumentima u vezi sa plenarnim sednicama i zasedanjima odbora, kao i objavljivanje izveštaja, detaljnih budžeta i arhivskih informacija.

Raspon ispunjenosti kriterijuma kreće se od **36% do 72%**. U okviru ove kategorije prednjači **Parlament Crne Gore sa 72%** ispunjenih indikatora, odnosno 52 ispunjena indikatora od ukupno 72. Sledi ga **Parlament Srbije sa 54% pozitivno ocenjenih indikatora**. Zatim **Parlament Republike Albanije sa 51% pozitivno ocenjenih indikatora** i **Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine sa 49% ispunjenih indikatora**. **Hrvatski Sabor ispunjava 46% indikatora** dok **Parlament Makedonije ispunjava 36% indikatora** u okviru ove kategorije.

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

TRANSPARENTNOST INFORMACIJA O RADU PARLAMENATA						
	Srbija	Crna Gora	Hrvatska	BiH	Makedonija	Albanija
Dokumenta o ulogama/nadležnostima Parlamenta	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Organizaciona šema Parlamenta	✓	✓	✗	✓	✓	✓
Sistematizacija radnih mesta	✓	✓	✗	✗	✗	✗
Dokumenta o internim pravilima i procedurama	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dokumenta o administrativnim pravilima i procedurama	✓	✓	✓	✗	✗	✓
Informator o radu	✓	✓	✗	✗	✓	✓
Ažuriranje Informatora o radu	✓	✓	✗	✗	✓	✓
Poslovník o radu Parlamenta	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Plan zakonodavnog rada za 2015. Godinu	✗	✓	✗	✗	✗	✓
Izveštaj zakonodavnog rada za 2014. Godinu	✓	✓	✗	✗	✓	✗
Etički kodeks ponašanja poslanika	✗	✓	✓	✓	✗	✗
Dostupnost Etičkog kodeksa na internet stranici Parlamenta	✗	✓	✓	✓	✗	✗
Budžet Parlamenta za 2015. godinu	✓	✓	✗	✓	✗	✓
Budžeti Parlamenta za 2014. i 2013. godinu	✗	✓	✗	✓	✗	✗
Detaljan budžet (tabelarno i narativno)	✓	✗	✗	✗	✗	✗
Polugodišnji izveštaj o utrošenim sredstvima	✓	✓	✗	✗	✗	✓
Godišnji izveštaj o utrošenim sredstvima	✓	✓	✓	✗	✗	✓
Plan javnih nabavki za 2015. godinu	✗	✓	✓	✓	✗	✗
Pozivi i odluke na postupak javnih nabavki	✓	✓	✗	✓	✗	✗

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Ugovori i aneksi na postupke javnih nabavki	X	✓	✓	X	X	X
Biografije poslanika	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Radne biografije poslanika	X	✓	X	✓	X	✓
Stručna sprema poslanika	X	✓	✓	✓	X	X
Formalno obrazovanje poslanika	X	✓	✓	✓	✓	✓
Zanimanje poslanika	✓	X	✓	✓	✓	X
Funkcije poslanika u Parlamentu	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Pripadnost političkim partijama	✓	✓	✓	✓	X	✓
Pripadnost poslaničkom klubu	✓	X	✓	✓	✓	X
Članstvo u odborima	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Članstvo u neformalnim poslaničkim grupama	X	X	X	X	X	X
Kontakt telefon poslanika	X	✓	✓	X	X	✓
Kontakt e-mail poslanika	X	✓	✓	✓	X	✓
Profili poslanika na društvenim mrežama	✓	X	X	X	X	X
Web site-ovi poslanika	X	X	X	X	X	X
Predlozi zakona koje poslanici podnose	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Amandmani	X	✓	X	X	X	✓
Prisustvo poslanika plenarnim sednicama	X	X	X	X	X	X
Broj obraćanja na plenarnim sednicama	X	X	✓	X	X	X
Prisustvo poslanika na sednicama odbora	X	X	X	X	X	X
Broj obraćanja poslanika na sednicama odbora	X	X	X	X	X	X
Informacije o zaposlenima u Službi Parlamenta	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Kontakt telefon zaposlenih u Službi Parlamenta	✓	✗	✓	✓	✗	✓
Troškovi zaposlenih u Službi Parlamenta	✓	✓	✗	✗	✗	✗
Imovinke kartice poslanika	✗	✓	✗	✗	✗	✓
Ažuriranje imovinskih kartica	✗	✓	✗	✗	✗	✓
Podaci o primanjima poslanika u Parlamentu	✓	✓	✗	✗	✗	✗
Podaci o primanjima poslanika u drugim državnim institucijama	✗	✓	✗	✗	✗	✗
Troškovi putovanja poslanika	✓	✗	✗	✗	✗	✗
Mesečni kalendar parlamentarnih aktivnosti	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Obaveštenje o sazivanju plenarne sednice	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Stenobebeške plenarnih sednica	✓	✓	✗	✓	✓	✓
Standardizovani zapisnici plenarnih sednica	✓	✓	✓	✓	✗	✗
Video zapisi plenarnih sednica	✓	✓	✓	✗	✓	✓
Audio zapisi plenarnih sednica	✗	✗	✗	✓	✗	✗
Rezultati glasanja	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Pozivi na sednice odbora	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Stenobebeške sednica odbora	✗	✗	✗	✗	✗	✓
Standardizovani zapisnici sednica odbora	✓	✓	✓	✓	✗	✓
Dokumenta koje odbori razmatraju	✗	✓	✗	✓	✓	✗
Video zapisi sednica odbora	✓	✗	✗	✗	✗	✗
Audio zapisi sednica odbora	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Tekstovi predloga zakona	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Prateća dokumenta uz predloge zakona	✗	✓	✗	✗	✗	✗

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Tekstovi usvojenih zakona	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Amandmani	✗	✓	✗	✗	✗	✓
Dokumenta usvojena na plenarnim sednicama	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Komentarisanje zakonskih predloga	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Put zakona	✗	✓	✗	✗	✗	✗
Usvojen Zakon o lobiranju	✗	✓	✗	✗	✓	✗
Agende sastanaka lobista i poslanika	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Zapisnici sastanaka lobista i poslanika	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Dokumenta dobijena od lobista u cilju uticanja na process donošenja odluka	✗	✗	✗	✗	✗	✗

2.3. PROMOVISANJE KULTURE OTVORENOSTI

Kategorija promovisanja kulture otvorenosti parlamenata sadrži **30 indikatora** koji se odnose na stepen uključivanja javnosti i građana u parlamentarne aktivnosti, postojanje jedinica za saradnju sa civilnim sektorom i edukaciju građana, ali i mehanizme komunikacije građana i poslanika putem poslaničkih kancelarija i društvenih mreža.

Parlament Republike Srbije u ovoj kategoriji ispunjava najveći broj indikatora, 20 od 30, što čini **67% ispunjenih indikatora**. Sledi **Parlament Crne Gore** sa **57% ispunjenih indikatora**, i **Hrvatski Sabor** sa **47% ispunjenih indikatora**. Iza njih su **Parlament Makedonije** sa **40% ispunjenosti**, **Parlament Republike Albanije** ispunjava **37% indikatora**, dok se **Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine** nalazi na poslednjem mestu sa **27% ispunjenih indikatora**.

PROMOVISANJE KULTURE OTVORENOSTI PARLAMENATA

	Srbija	Crna Gora	Hrvatska	BiH	Makedonija	Albanija
Usvojena Deklaracija o otvorenosti parlamenata	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Parlamentarna grupa/odbor posvećen pitanjima otvorenosti	✓	✗	✗	✗	✗	✗

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Usvojen princip javnosti rada	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Pravila i procedure kojima se predviđa izuzeće javnosti	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kontakt forma poslanika	✓	✓	✓	✓	✓	✗
E-peticije	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Služba za odnose sa javnošću	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kontakt podaci Službe	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Jedinica za edukaciju građana	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kontakt osobe jedinice za edukaciju	✓	✓	✓	✗	✓	✗
Ažuriranje informacija o radu jedinice za edukaciju	✗	✓	✓	✗	✗	✗
Materijali jedinice za edukaciju	✓	✓	✓	✓	✗	✗
Objašnjenje na koji način mogu da se koriste programi jedinice za edukaciju	✓	✓	✗	✓	✗	✗
Statistika o broju građana koji su učestovali u programima jedinice za edukaciju	✓	✓	✓	✗	✗	✗
Sekcija za saradnju sa civilnim društvom	✓	✓	✗	✗	✗	✓
Forma za ostvarivanje ove saradnje	✓	✓	✗	✗	✗	✓
Institucionalizovan mehanizam saradnje sa CSO	✓	✓	✓	✗	✗	✓

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Načini na koje CSO mogu da se uključe u rad	X	X	✓	X	X	X
Saradnja sa organizacijama koje se bave monitoringom rada Parlamenta	✓	✓	✓	X	X	✓
Poslaničke kancelarije	✓	X	X	X	X	✓
Informacije o poslaničkim kancelarijama u aktuelnom sazivu	✓	X	X	X	X	✓
Da li se kancelarije finansiraju iz budžeta Parlamenta	X	X	X	X	X	X
Troškovi kancelarija	X	X	X	X	X	X
Predstavljenost rada Parlamenta na društvenim mrežama						
Facebook	X	X	✓	X	✓	X
Da li se redovno ažurira	X	X	X	X	✓	X
Twitter	✓	X	X	X	✓	X
Da li se redovno ažurira	X	X	X	X	✓	X
Youtube	✓	✓	X	X	✓	X
Da li se redovno ažurira	✓	✓	X	X	X	X
Uslovi korišćenja podataka koji se objavljuju	X	X	X	X	X	X

2.4. DOSTUPNOST INFORMACIJA O RADU PARLAMENATA

Kategorija o dostupnosti informacija o radu parlamenata sadrži **21 indikator**, koji su u vezi sa mogućnostima za izveštavanje medija sa parlamentarnih aktivnosti, posetama građana i prisustvu plenarnim sednicama, pristupom informacijama, opremljenosti sajtova i mogućnostima praćenja rada putem novih tehnologija. U

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Deklaraciji o otvorenosti parlamenata naglašava se da parlamenti moraju da omogućе da informacije budu dostupne svim građanima bez diskriminacije, preko više načina informisanja, uključujući lično neposredno posmatranje, štampane medije, radio i emitovanja uživo ili po zahtevu na internetu.

Ispunjenost indikatora kreće se između 52% i 81%. Najveći procenat ispunjenosti indikatora u okviru ove kategorije ima **Parlament Crne Gore** – 17 pozitivno ocenjenih indikatora od 21, što iznosi **81%**. Slede **Parlament Republike Albanije sa 76% ispunjenih indikatora** i **Parlament Srbije sa 71%** pozitivno ocenjenih indikatora. **Hrvatski Sabor ima 67%** ispunjenih indikatora. Najslabije ocenjeni parlamenti u okviru ove kategorije su **Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine sa 57%** ispunjenih indikatora i **Parlament Makedonije sa 52%**.

DOSTUPNOST INFORMACIJA O RADU PARLAMENATA						
	Srbija	Crna Gora	Hrvatska	BiH	Makedonija	Albanija
Prisustvo medija	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Pravila i procedure kojima se definiše izuzeće medija	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Procedure za akreditaciju medija	✓	✓	✓	✗	✗	✓
Posete građana Parlamentu	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Uputstvo za posete građana	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Prisustvo građana plenarnim sednicama	✓	✓	✓	✗	✓	✓
Uputstva za prisustvo građana plenarnim sednicama	✗	✗	✓	✗	✗	✓
Prisustvo sednicama odbora (građani, OCD)	✓	✓	✓	✗	✓	✓
Uputstvo za prisustvo sednicama odbora	✗	✗	✗	✗	✗	✓
Slobodan pristup informacijama koje se objavljuju na sajtu Parlamenta	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vodič za Slobodan pristup informacijama	✗	✓	✗	✓	✗	✓
Dokumenta koja su u posedu Parlamenta	✓	✓	✗	✗	✗	✓
Kontakt podaci službenika za SPI	✓	✓	✓	✓	✗	✓

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Online baza zahteva i odgovora za SPI	X	✓	X	X	X	X
Statistika zahteva za SPI	X	✓	X	X	X	X
Objavljivanje dokumenata u otvorenim formatima	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Objavljivanje dokumenata u mašinski čitljivim formatima	X	X	X	X	X	X
Internet stranica Parlamenta dostupna na više jezika	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Funkcionalan pretraživač	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Redovno obaveštavanje građana o parlamentarnim aktivnostima	✓	X	✓	✓	✓	X
Internet stranica prilagođena osobama sa invaliditetom	✓	✓	X	✓	X	X

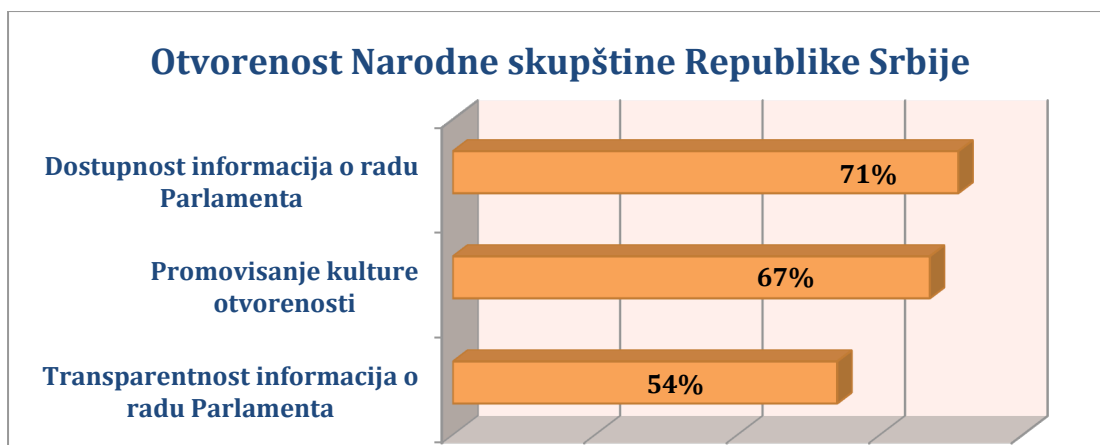
3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

Narodna skupština Republike Srbije ispunjava ukupno 74 od 123 indikatora (60%) koja su obuhvaćena ovim istraživanjem.

U odnosu na istraživanje koje je sprovedeno oktobra 2014. godine, Narodna skupština Republike Srbije je značajno unapredila svoju otvorenost.⁴ U proteklih godinu dana Parlament Srbije uspostavio je značajan mehanizam saradnje sa organizacijama civilnog društva, na nivou neformalnih parlamentarnih grupa, i time napravio važan korak napred u uspostavljanju institucionalnog modela saradnje.

Tokom 2015. godine u Narodnoj skupštini Republike Srbije osnovane su dve neformalne parlamentarne grupe - [Parlamentarni forum za energetske politiku](#) i [Parlamentarna grupa za otvoreni parlament](#), u cilju bliže saradnje Parlamenta sa organizacijama civilnog društva.

⁴ U obzir je uzeta nova metodologija po kojoj je istraživanje 2015. godine radeno. Iako procentualno veći broj kriterijuma Narodna skupština Republike Srbije ispunjava istraživanjem 2014. godine, dve metodologije nije moguće porediti, jer su kriterijumi u odnosu na prošlogodišnje istraživanje značajno razloženi. Ipak, Parlament Srbije je značajno napredovao, najviše u pogledu otvorenosti.

Prema prvoj kategoriji indikatora, **transparentnosti informacija o radu parlamenata**, Narodna skupština Republike Srbije ispunjava **39 od 72 indikatora (54%)**.

Transparentnost informacija o plenarnim sednicama i sednicama odbora je omogućena, mada ne u potpunosti.

Dostupni su zapisnici, video zapisi, stenobeške i rezultati glasanja sa plenarnih sednica. **Nedostaju** informacije o prisustvu i aktivnostima narodnih poslanika na plenarnim sednicama. Parlament ne objavljuje tekstove amandmana koje poslanici podnose na predložene zakone niti rezultate glasanja poslanika sa sednica odbora.

Kada je reč o sednicama odbora, Parlament Srbije objavljuje zapisnike i video zapise sa sednica odbora. **Nedostaju** stenobeške sa sednica odbora, kao i podaci o prisustvu i aktivnostima poslanika na istim.

Ovi podaci postoje u internom sistemu Narodne skupštine Republike Srbije, e-parlamentu, koji je na raspolaganju narodnim poslanicima ali ne i široj javnosti.

Skupština Srbije objavljuje i osnovne podatke o poslanicima, njihova zanimanja, pripadnost političkim partijama i funkcije koje oni obavljaju u Narodnoj skupštini, ali **ne objavljuje** radne biografije, podatke o stručnoj spremi i formalnom obrazovanju poslanika, zatim kontakte i podatke o imovinskom stanju.

Parlament Republike Srbije je jedan od retkih parlamenata u regionu koji objavljuje podatke o platama narodnih poslanika u Parlamentu, a koji se mogu pronaći u okviru [Informatora o radu](#), i jedini je Parlament koji objavljuje troškove poslanika sa zvaničnih/slужbenih putovanja. Pored toga, Narodna skupština objavljuje dokumenta u kojima su definisane njene uloge/nadležnosti, zatim interna i administrativna pravila i procedure, kao i organogram i sistematizaciju radnim mesta.

Parlament Republike Srbije **nema** usvojen plan zakonodavnog rada za tekuću godinu, kao ni objavljene budžete za prethodne dve godine (budžet je moguće pronaći u okviru Zakona o budžetu Republike Srbije, ali ne i zasebno). Pored toga nedostaje i pregledniji i potpuniji uvid u kompletan put kroz koji prolazi jedan zakon tokom procesa usvajanja ("put zakona" predstavlja vizuelni prikaz puta koji jedan predlog zakona prođe do svog usvajanja). U Parlamentu Srbije nije usvojen Zakon o lobiranju. Iako se o ovom zakonu već duže vreme govori u javnosti i insistira se na njegovom usvajanju, predlog zakona još nije ušao u skupštinsku proceduru. Pored toga,

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Skupština Srbije nema usvojen ni Etički kodeks ponašanja poslanika. Radna grupa za izradu Kodeksa ponašanja narodnih poslanika formirana je sredinom 2014. godine, ali predlogom teksta Etičkog kodeksa još nije usvojen.

TRANSPARENTNOST INFORMACIJA O RADU PARLAMENTA

	Ispunjenost kriterijuma
Dokumenta o ulogama/nadležnostima Parlamenta	✓
Organizaciona šema Parlamenta	✓
Sistematizacija radnih mesta	✓
Dokumenta o internim pravilima i procedurama	✓
Dokumenta o administrativnim pravilima i procedurama	✓
Informator o radu	✓
Ažuriranje Informatora o radu	✓
Poslovnik o radu Parlamenta	✓
Plan zakonodavnog rada za 2015. godinu	X
Izveštaj zakonodavnog rada za 2014. godinu	✓
Etički kodeks ponašanja poslanika	X
Dostupnost Etičkog kodeksa na internet stranici Parlamenta	X
Budžet Parlamenta za 2015. godinu	✓
Budžeti Parlamenta za 2014. i 2013. godinu	X
Detaljan budžet (tabelarno i narativno)	✓
Polugodišnji izveštaj o utrošenim sredstvima	✓
Godišnji izveštaj o utrošenim sredstvima	✓
Plan javnih nabavki za 2015. godinu	X

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Pozivi i odluke na postupak javnih nabavki	✓
Ugovori i aneksi na postupke javnih nabavki	✗
Biografije poslanika	✓
Radne biografije poslanika	✗
Stručna sprema poslanika	✗
Formalno obrazovanje poslanika	✗
Zanimanje poslanika	✓
Funkcije poslanika u Parlamentu	✓
Pripadnost političkim partijama	✓
Pripadnost poslaničkom klubu	✓
Članstvo u odborima	✓
Članstvo u neformalnim poslaničkim grupama	✗
Kontakt telefon poslanika	✗
Kontakt e-mail poslanika	✗
Profili poslanika na društvenim mrežama	✓
Web site-ovi poslanika	✗
Predlozi zakona koje poslanici podnose	✓
Amandmani	✗
Prisustvo poslanika plenarnim sednicama	✗
Broj obraćanja na plenarnim sednicama	✗
Prisustvo poslanika na sednicama odbora	✗
Broj obraćanja poslanika na sednicama odbora	✗
Informacije o zaposlenima u Službi	✓

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Parlamenta	
Kontakt telefon zaposlenih u Službi Parlamenta	✓
Troškovi zaposlenih u Službi Parlamenta	✓
Imovinke kartice poslanika	X
Ažuriranje imovinskih kartica	X
Podaci o primanjima poslanika u Parlamentu	✓
Podaci o primanjima poslanika u drugim državnim institucijama	X
Troškovi putovanja poslanika	✓
Mesečni kalendar parlamentarnih aktivnosti	✓
Obaveštenje o sazivanju plenarne sednice	✓
Stenobebeške plenarnih sednica	✓
Standardizovani zapisnici plenarnih sednica	✓
Video zapisi plenarnih sednica	✓
Audio zapisi plenarnih sednica	X
Rezultati glasanja	✓
Pozivi na sednice odbora	✓
Stenobebeške sednica odbora	X
Standardizovani zapisnici sednica odbora	✓
Dokumenta koje odbori razmatraju	X
Video zapisi sednica odbora	✓
Audio zapisi sednica odbora	X
Tekstovi predloga zakona	✓
Prateća dokumenta uz predloge zakona	X
Tekstovi usvojenih zakona	✓

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Amandmani	X
Dokumenta usvojena na plenarnim sednicama	✓
Komentarisanje zakonskih predloga	X
Put zakona	X
Zakon o lobiranju	X
Agende sastanaka lobista i poslanika	X
Zapisnici sastanaka lobista i poslanika	X
Dokumenta dobijena od lobista u cilju uticanja na process donošenja odluka	X

U okviru druge kategorije, **promovisanju kulture otvorenosti parlamenata**, Narodna skupština Republike Srbije ispunjava **20 od 30 postavljenih indikatora (60%)**.

Parlament Srbije napravio je veliki korak napred u procesu uspostavljanja institucionalnog mehanizma za saradnju sa organizacijama civilnog društva, i to kroz formiranje neformalnih parlamentarnih grupa.

Tokom 2015. godine u Narodnoj skupštini Republike Srbije osnovane su dve neformalne parlamentarne grupe - [Parlamentarni forum za energetske politiku](#) i [Parlamentarna grupa za otvoreni parlament](#), u cilju bliže saradnje Parlamenta sa organizacijama civilnog društva.

Na inicijativu potpredsednika Narodne skupštine, prof. dr Vladimira Marinkovića i uz podršku Inicijative Otvoreni parlament, narodni poslanici, predstavnici svih parlamentarnih grupa, septembra 2015. godine, okupili su se oko zajedničkog cilja, unapređenja transparentnosti i otvorenosti rada Parlamenta, kao i većeg učešća građana u parlamentarnim procesima i obrazovali [Parlamentarnu grupu za otvoreni parlament](#). To je, svakako, najveći napredak Parlamenta Srbije u proteklih godinu dana.

Na zvaničnoj internet stranici Parlamenta jasno je izdvojena kontakt forma putem koje građani mogu da kontaktiraju narodne poslanike. Narodna skupština ima jedinicu za edukaciju građana i posebno izdvojen [kanal komunikacije za saradnju sa civilnim sektorom](#). Značajan kanal za saradnju sa organizacijama civilnog društva nastao je nakon procesa konsultativnih sastanaka predstavnika civilnog sektora i Narodne skupštine Republike Srbije, tokom 2014. godine. Narodna skupština je na zvaničnoj internet stranici, u delu koji je posvećen saradnji sa civilnim sektorom pozvala organizacije civilnog društva da je obaveste o polju svog delovanja i željenom načinu saradnje sa, kako bi se u narednom periodu formirala jedinstvena baza organizacija civilnog društva za saradnju sa Narodnom skupštinom.

Parlament Srbije, uz Parlament Albanije, jedini je parlament u regionu koji ima razvijen mehanizam poslaničkih kancelarija, kojim se omogućava direktna

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

komunikacija poslanika i građana.⁵ Poslaničke kancelarije se osnivaju na inicijativu narodnih poslanika, i one se ne finansiraju se iz budžeta Parlamenta. S tim u vezi, na zvaničnoj internet stranici Parlamenta **nije moguće pronaći** troškove poslaničkih kancelarija.

Narodna skupština je Poslovníkom usvojila princip javnosti rada i precizno definisala kada je moguće izuzeti javnost. Parlament Srbije ima svoj zvanični Youtube kanal, koji se redovno ažurira. Ono što nedostaje jeste aktivno prisustvo na društvenim mrežama – Facebook-u i Twitter-u. Parlament ima otvoren Twitter profil, koji je poslednji put ažuriran 2011. godine.

Ono što Parlament Srbije **ne ispunjava**, u okviru ove kategorije jeste to što Skupština Srbije nije usvojila međunarodnu Deklaraciju o otvorenosti parlamenata, čime bi se potvrdilo strateško opredeljenje principima otvorenosti i transparentnosti. Pored toga, ne postoji mogućnost da građani podnesu e-peticije.

PROMOVISANJE KULTURE OTVORENOSTI PARLAMENTA

Ispunjenost kriterijuma

Usvojena Deklaracija o otvorenosti parlamenata	X
Parlamentarna grupa/odbor posvećen pitanjima otvorenosti	✓
Usvojen princip javnosti rada	✓
Pravila i procedure kojima se predviđa izuzeće javnosti	✓
Kontakt forma poslanika	✓
E-peticije	X
Služba za odnose sa javnošću	✓
Kontakt podaci Službe	✓
Jedinica za edukaciju građana	✓
Kontakt osobe jedinice za edukaciju	✓

⁵ Parlament i Nacionalni demokratski institute (NDI) pokrenuli su 2009. godine pilot projekat otvaranja kancelarija za komunikaciju poslanika sa građanima na lokalnom nivou. Prva takva kancelarija otvorena je 2009. godine u Leskovcu.

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Ažuriranje informacija o radu jedinice za edukaciju	X
Objavljivanje materijala	✓
Objašnjenje na koji način mogu da se koriste programi jedinice za edukaciju	✓
Statistika o broju građana koji su učestovali u programima jedinice za edukaciju	✓
Sekcija za saradnju sa civilnim društvom	✓
Forma za ostvarivanje ove saradnje	✓
Institucionalizovan mehanizam saradnje sa CSO	✓
Načini na koje CSO mogu da se uključe u rad	X
Saradnja sa organizacijama koje se bave monitoringom rada Parlamenta	✓
Poslaničke kancelarije	✓
Informacije o kancelarijama u aktuelnom sazivu	✓
Da li se kancelarije finansiraju iz budžeta	X
Troškovi kancelarija	X
Predstavljenost rada Parlamenta na društvenim mrežama	
Facebook	X
Da li se redovno ažurira	X
Twitter	✓
Da li se redovno ažurira	X
Youtube	✓
Da li se redovno ažurira	✓
Uslovi korišćenja podataka koji se objavljuju	X

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

U vezi sa trećom kategorijom kriterijuma, **dostupnosti informacija o radu parlamenata**, Narodna skupština Republike Srbije ispunjava **71% indikatora, (15/21)**.

Skupština Srbije omogućava izveštavanje medija sa plenarnih sednica, posete građana Narodnoj skupštini, kao i prisustvo građana plenarnim sednicama. Kriterijumi koji **nisu ispunjeni** u okviru ove kategorije odnose se na postojanje preciznih uputstava na zvaničnom sajtu kome i na koji način zainteresovani građani ili organizacije civilnog društva treba da se prijave za prisustvo plenarnim sednicama i sednicama odbora.

Parlament Republike Srbije omogućava potpuno slobodan pristup informacijama koje se objavljuju na zvaničnoj internet stranici. Dokumenta koja Parlament objavljuje su u otvorenom format.⁶ Zvanična internet stranica je dostupna na više jezika, ima funkcionalan pretraživač i prilagođena je osobama sa invaliditetom.

Narodna skupština Republike Srbije **ne objavljuje** Vodič za slobodan pristup informacijama od javnog značaja. Dokumenta objavljena na zvaničnoj internet stranici nisu u mašinski čitljivim formatima⁷, čime je u značajnoj meri onemogućena njihova dalja obrada i upotreba.

DOSTUPNOST INFORMACIJA O RADU PARLAMENTA

	Ispunjenost kriterijuma
Prisustvo medija	✓
Pravila i procedure kojima se predviđa izuzeće medija	✓
Procedure za akreditaciju medija	✓
Posete građana Parlamentu	✓
Uputstvo za posete građana	✓
Prisustvo građana plenarnim sednicama	✓
Uputstva za prisustvo građana plenarnim sednicama	✗
Prisustvo sednicama odbora (građani, OCD)	✓
Uputstvo za prisustvo sednicama odbora	✗

⁶ Pod otvorenim formatima podrazumevaju se dokumenta koja mogu da se kopiraju i pretražuju, sve osim zatvorenog pdf, kao i skeniranih formata poput jpg, jpeg I sl.

⁷ Pod mašinski čitljivim formatima podrazumevaju se formati koje računari mogu da preuzimaju I dalje obrađuju, poput xml, csv, json ili excel formata;

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

Slobodan pristup informacijama koje se objavljuju na sajtu Parlamenta	✓
Vodič za Slobodan pristup informacijama	X
Dokumenta koja su u posedu Parlamenta	✓
Kontakt podaci službenika za SPI	✓
Online baza zahteva i odgovora za SPI	X
Statistika zahteva za SPI	X
Objavljivanje dokumenata u otvorenim formatima	✓
Objavljivanje dokumenata u mašinski čitljivim formatima	X
Internet stranica Parlamenta dostupna na više jezika	✓
Funkcionalan pretraživač	✓
Redovno obaveštavanje građana o parlamentarnim aktivnostima	✓
Internet stranica prilagođena osobama sa invaliditetom	✓

3.1. PREPORUKE

Narodna skupština Republike Srbije u proteklom periodu značajno je unapredila otvorenost svoga rada. Međutim, i pored toga postoji značajan prostor za unapređenje. Narodna skupština Republike Srbije bi, pored usvajanja međunarodne **Deklaracije o otvorenosti parlamenata**, trebalo da:

- *S obzirom da je član Radne grupe za zakonodavnu otvorenost Partnerstva za otvorenu upravu izradi Akcioni plan za unapređenje transparentnosti i otvorenosti parlamenta, i poboljša javne konsultacije tokom zakonodavnog postupka. Na taj način bi, razmenom znanja i iskustava parlamenaraca, zaposlenih u Službi Narodne skupštine i predstavnika civilnog društva bila unapređena mogućnosti za otvaranje zakonodavnog procesa.*
- *Parlamentarne podatke objavljuje kao sirove podatke, u mašinski čitljivim formatima¹⁵, čime bi se omogućio daljinski pristup i preuzimanje velikog broja podataka, direktno ili putem aplikacionog programskog interfejsa (API);*

Indeks otvorenosti parlamenata – Srbija i region 2015.

- *Objavljuje kompletne biografske podatke narodnih poslanika o njihovom profesionalnom iskustvu, formalnom obrzovanju, kao i njihove druge pozicije u javnom sektoru, kako bi bilo moguće uporediti ih što bi doprinelo povećanoj transparentnosti i jačanju integriteta poslanika. To bi bilo moguće postići pospunjavanjem standardizovanog upitnika od strane narodnih poslanika na početku svakog novog saziva;*
- *Na zvaničnim profilima poslanika objavljuje podatke o njihovim aktivnostima na plenarnim sednicama, i to: podatke o prisustvu i broju obraćanja na plenarnim sednicama, kao i amandmane predložene na predloge zakona u mašinski čitljivim formatima;*
- *Objavljuje redovne mesečne, polugodišnje i godišnje statistike o aktivnostima narodnih poslanika na plenarnim sednicama, u mašinski čitljivim formatima (tabelarni prikaz podataka);*
- *Poveća transparentnost rada odbora, objavljivanjem stenobeleski sa sednica, podataka o prisustvu poslanika sednicama kao i rezultate glasanja na sednicama odbora i to u mašinski čitljivim formatima: HTML, XML ili JSON formatu;*
- *Na zvaničnim profilima poslanika objavljuje redovnu statistiku o prisustvu i aktivnostima narodnih poslanika na sednicama odbora u mašinski čitljivim formatima (tabelarni prikaz podataka);*
- *Objavljuje imovinske kartice narodnih poslanika (parlamentarni i vanparlamentarni prihodi) u mašinski čitljivim formatima (tabelarni prikaz podataka). Podaci o imovini narodnih poslanika nalaze se na sajtu Agencije za borbu protiv korupcije, s toga bi prvi korak ka ispunjenju ovog indikatora bio link, na profilu svakog narodnog poslanika, koji bi vodio na sajt Agencije gde se nalaze njegovi prijavljeni podaci;*
- *Objavljuje “put zakona” – vizuelni prikaz puta koji jedan zakon prođe do svog usvajanja;*
- *Objavljuje amandmane za svaki zakon pojedinačno u mašinski čitljivim formatima, dostupnim za pretraživanje i analizu;*
- *Usvoji Etički kodeks ponašanja narodnih poslanika, kojim se utvrđuju pravila ponašanja narodnih poslanika i etička načela na osnovu kojih poslanici postupaju prilikom obavljanja svoje službene dužnosti;*
- *Aktivira i redovno ažurira profile na društvenim mrežama, u cilju unapređenja direktne komunikacije sa građanima;*
- *Usvoji Zakon o lobiranju kojim bi se definisala pravila sastanaka poslanika sa predstavnicima interesnih grupa, što će doprineti da se transparentnosti u donošenju javnih odluka.*